

31986L0653

31.12.1986

ОФИЦИАЛЕН ВЕСТНИК НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

L 382/17

ДИРЕКТИВА НА СЪВЕТА
от 18 декември 1986 година
относно координирането на правото на държавите-членки, свързано с дейността на самостоятелно
заетите търговски представители

(86/653/ЕИО)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ,

като взе предвид Договора за създаване на Европейската икономическа общност, и по-специално член 57, параграф 2 и член 100 от него,

като взе предвид предложението на Комисията ⁽¹⁾,

като взе предвид становището на Европейския парламент ⁽²⁾,

като взе предвид становището на Икономическия и социален комитет ⁽³⁾,

като има предвид, че ограниченията пред свободното установяване и пред свободното предоставяне на услуги по отношение на дейностите на посредници в търговията, промишлеността и дребното занаятчийство, са отменени с Директива 64/224/ЕИО ⁽⁴⁾;

като има предвид, че различията в националните правни системи, отнасящи се до търговското представителство, значително засягат условията за конкуренция и упражняването на тази дейност в рамките на Общността и са в ущърб както на закрилата, предоставена на търговските представители по отношение на техните принципи, така и на сигурността на търговските сделки; като има предвид, освен това, че тези различия са такива, че значително възпрепятстват сключването и функционирането на договорите за търговско представителство, когато принципалът и търговските представители са установени в различни държави-членки;

като има предвид, че търговията със стоки между държавите-членки трябва да се извършва при условия, които са сходни на тези на единния пазар, и това поражда необходимост от сближаване на правните системи на държавите-членки до степен, необходима за доброто функциониране на Общия пазар; като има предвид, в това отношение, че стълкновителните норми не отстраняват в областта на търговското представителство противоречията, посочени по-горе, нито пък това би станало, ако те се уеднаквят, и съответно предлаганата координация е необходима, независимо от съществуването на тези норми;

като има предвид, че в това отношение на правната връзка между търговския представител и принципала трябва да бъде даден приоритет;

като има предвид, че е подходящо да бъдат водещи принципите на член 117 от Договора и да се запази вече постигнатият напредък, когато координирането на правото на държавите-членки се отнася до търговските представители;

като има предвид, че трябва да бъдат предоставени допълнителни преходни периоди на определени държави-членки, които трябва да направят особени усилия, за да адаптират разпоредбите си, особено онези, отнасящи се до обезщетението за прекратяване на договор между принципала и търговския представител, съгласно изискванията на настоящата директива,

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

ГЛАВА I

Приложно поле

Член 1

1. Мерките за хармонизация, предвидени в настоящата директива, се прилагат по отношение на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите-членки, регулиращи отношенията между търговските представители и техните принципи.

2. За целите на настоящата директива „търговски представител“ означава самостоятелно зает посредник, който има дълготрайни пълномощия да договаря продажбата или покупката на стоки от името на друго лице, наричано по-долу „принципал“, или да договаря и сключва такива сделки от името и за сметка на този принципал.

3. Търговски представител се тълкува по смисъла на настоящата директива като такъв, който не може да бъде по-специално:

- лице, което в качеството си на орган е упълномощено да поема задължения, които обвързват дружество или сдружение,
- партньор, на когото законно е дадено правото да поема задължения, които обвързват другите партньори,
- назначен от съда управител на имущество, ликвидатор или синдик при несъстоятелност.

Член 2

1. Настоящата директива не се прилага по отношение на:

- търговски представители, чиято дейност не се заплаща,

⁽¹⁾ ОВ С 13, 18.1.1977 г., стр. 2; ОВ С 56, 2.3.1979 г., стр. 5.

⁽²⁾ ОВ С 239, 9.10.1978 г., стр. 17.

⁽³⁾ ОВ С 59, 8.3.1978 г., стр. 31.

⁽⁴⁾ ОВ 56, 4.4.1964 г., стр. 869/64.

- търговски представители, когато оперират на стоковите борси или на първичните стокови пазари, или
- органа, известен под наименованието Crown Agents for Overseas Governments and Administrations, както е основан по силата на Закона Crown Agents от 1979 г. в Обединеното Кралство, или неговите дъщерни дружества.

2. Всяка от държавите-членки има правото да постанови, че Директивата не се прилага за онези лица, чиито дейности като търговски представители се считат за вторични от правото на тази държава-членка.

ГЛАВА II

Права и задължения

Член 3

1. При осъществяването на своите дейности даден търговски представител трябва да следи за интересите на своя принципал и да действа почтено и добросъвестно.

2. По-специално, даден търговски представител трябва:

- a) да полага подходящи усилия да преговаря и, при необходимост, да сключва сделките, за които е инструктиран да се грижи;
- b) да съобщава на своя принципал цялата необходима информация, с която разполага;
- v) да се съобразява с разумните инструкции, дадени му от неговия принципал.

Член 4

1. В отношенията си със своя търговски представител един принципал трябва да действа почтено и добросъвестно.

2. Един принципал трябва по-специално:

- a) да предостави на своя търговски представител необходимата документация, отнасяща се до съответните стоки;
- b) да получи за своя търговски представител информацията, която е необходима за изпълнението на договора за представителство, и, по-специално, да уведоми търговския представител в рамките на разумен период от време, веднага щом предположи, че обемът на търговските сделки ще бъде значително по-малък от този, който търговският представител нормално би очаквал.

3. Принципалът трябва, освен това, да информира търговския представител в рамките на разумен период от време за своето приемане, отказ и за всяко неизпълнение на търговска сделка, която търговският агент е сключил за принципала.

Член 5

Страните не могат да дерогират от разпоредбите на член 3 и 4.

ГЛАВА III

Възнаграждение

Член 6

1. При липсата на някаква договореност по този въпрос между страните и без това да засяга прилагането на задължителните разпоредби на държавите-членки относно размера на възнаграждението, търговският представител има право на възнаграждение, съответстващо на обичайната търговска практика там, където упражнява дейността си и за представителство за стоките, представляващи предмет на договора за представителство. Ако няма такава обичайна практика, търговският представител има право на разумно възнаграждение, като се вземат предвид всички аспекти на сделката.

2. Всяка част от възнаграждението, която варира с броя или стойността на търговските сделки, се счита за комисиона, по смисъла на настоящата директива.

3. Членове 7 до 12 не се прилагат, ако търговският представител не получава възнаграждение, напълно или частично, чрез комисиона.

Член 7

1. Търговският представител има право на комисиона за търговски сделки, които са сключени по време на периода, обхванат от договора за представителство:

- a) когато сделката е била сключена в резултат на неговата намеса; или
- b) когато сделката е била сключена с трета страна, която преди това е била негов клиент за сделки от същия вид.

2. Търговският представител има също така право на комисиона и за сделки, сключени по време на периода, обхванат от договора за представителство:

- било когато е натоварен с определена географска област или група от потребители,
 - или когато притежава изключително право за дадена географска област или група от потребители,
- и когато сделката е била сключена с потребител, принадлежащ към тази област или група.

Държавите-членки трябва да включат в правото си една от възможностите, посочени в предходните две тирета.

Член 8

Търговският представител има право на комисиона за търговски сделки, сключени след прекратяването на договора за представителство:

- a) ако сделката се дължи главно на усилията на търговския представител по време на периода, обхванат от договора за представителство и ако сделката е сключена в рамките на разумен период след прекратяването на договора; или

- б) ако, в съответствие с условията, посочени в член 7, поръчката на третата страна достигне до принципала или търговския представител преди прекратяването на договора за представителство.

Член 9

Търговският представител няма право на комисионата, посочена в член 7, ако тази комисиона е дължима по силата на член 8 на предишния търговски представител, освен ако обстоятелствата налагат справедливо разделяне на комисионата между търговските представители.

Член 10

1. Комисионата става дължима веднага щом и доколкото е на лице едно от следните обстоятелства:

- а) принципалът е изпълнил сделката; или
- б) принципалът би трябвало, съгласно договора си със третата страна, да е изпълнил сделката; или
- в) третата страна е изпълнила сделката.

2. Комисионата става дължима най-късно когато третата страна е изпълнила своята част от сделката или трябва да я е изпълнила, ако принципалът е изпълнил своята част от сделката.

3. Комисионата трябва да се изплати не по-късно от последния ден от месеца, следващ четиримесечието, в което е станала дължима.

4. Не се допускат дерогации от разпоредбите на параграф 2 и 3 в ущърб на търговския представител.

Член 11

1. Правото на комисиона се погасява само ако и в степената, в която:

- се установи, че договорът между третата страна и принципала няма да бъде изпълнен, и
- че неизпълнението не се дължи на причина, за която принципалът отговаря.

2. Комисионите, които търговският представител вече е получил, се възстановяват, ако правото за получаването им е погасено.

3. Не се допускат уговорки за дерогиране от параграф 1 в ущърб на търговския представител.

Член 12

1. Принципалът предоставя на търговския си представител изявление за дължимата комисиона не по-късно от последния ден от месеца, следващ четиримесечието, в което комисионата е станала дължима. В това изявление са изложени основните елементи, използвани при изчислението на размера на комисионата.

2. Търговският представител има право да изисква да му бъде предоставена цялата информация с която разполага принципалът, и, по-специално, извлечение от счетоводните книги, и която му е необходима, за да провери размера на дължимата му комисиона.

3. Не се допускат уговорки за дерогиране от параграф 1 и 2 в ущърб на търговския представител.

4. Настоящата директива не засяга вътрешните разпоредби на държавите-членки, които признават правото на търговския представител да преглежда счетоводните книги на принципала.

ГЛАВА IV

Сключване и прекратяване на договора за представителство

Член 13

1. Всяка страна има правото да получава, по искане на другата, подписан писмен документ, излагащ условията на договора за представителство, включително и всички в последствие договорени условия. Отказ от това право не се допуска.

2. Независимо от параграф 1, държава-членка може да постанови, че договор за представителство няма да бъде действителен, ако не е съставен в писмена форма.

Член 14

Договор за представителство за определен срок, който продължава да се изпълнява от двете страни след изтичането на този срок, се счита за трансформиран в договор за представителство за неопределен срок.

Член 15

1. Когато договорът за представителство е сключен за неопределен срок, всяка от страните може да го прекрати с предизвестие.

2. Срокът на предизвестие е един месец за първата година от договора, два месеца при започване на втората година и три месеца при започване на третата година и на следващите години. Страните не могат да се договарят за по-кратки срокове на предизвестие.

3. Държавите-членки могат да фиксират срока на предизвестие на четири месеца за четвъртата година от договора, на пет месеца за петата година и на шест месеца за шестата и за следващите години.

Те могат да решат, че страните не могат да договорят по-кратки срокове.

4. Ако страните се договорят за по-дълги срокове от тези, определени в параграф 2 и 3, срокът на предизвестие, който трябва да се спазва от принципала, не трябва да бъде по-кратък от този, който трябва да се спазва от търговския представител.

5. Освен ако не е договорено друго от страните, краят на срока за предизвестие трябва да съвпадне с края на календарния месец.

6. Настоящият член се прилага по отношение на договор за представителство с определен срок, когато той е трансформиран, по силата на член 14, в договор за представителство за неопределен срок, при условие че при изчисляването на срока за предизвестие трябва да се вземе предвид по-ранният определен срок.

Член 16

Настоящата директива не трябва да възпрепятства прилагането на правото на държавите-членки, когато последното предвижда незабавното прекратяване на договор за представителство:

- a) поради невъзможността на една от страните да изпълнява всичките или част от задълженията си;
- b) когато възникнат извънредни обстоятелства.

Член 17

1. Държавите-членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че търговският агент, след прекратяването на договора за представителство, е обезщетен в съответствие с параграф 2 или е обезщетен за вреди в съответствие с параграф 3.

2. a) Търговският представител има право на обезщетение, ако и при условие че:

- е привлякъл нови клиенти за принципала или значително е увеличил обема на търговията със съществуващи клиенти и принципалът продължава да извлича съществени ползи от търговията с такива клиенти, и
- изплащането на това обезщетение е оправдано, с оглед на всички обстоятелства и, по-специално, комисионата, изгубена от търговския представител при търговията, извършена с такива потребители. Държавите-членки могат да предвидят такива обстоятелства да включват също и прилагане или неприлагане на клауза за забрана на конкурентна дейност, по смисъла на член 20.

b) Размерът на обезщетението не може да надвишава число, еквивалентно на обезщетение за една година, изчислено на базата на средното годишно възнаграждение на търговския представител за предходните пет години, а ако договорът е продължил по-малко от пет години, обезщетението се изчислява средно за периода.

v) Предоставянето на такова обезщетение не пречи на търговския представител да предяви иск за вреди.

3. Търговският представител има право на обезщетение за вреди, които понеса в резултат от прекратяването на отношенията си с принципала.

Такива вреди се считат за настъпили, особено когато прекратяването настъпва при следните обстоятелства:

- лишаване на търговския представител от комисионата, която би получил при нормалното изпълнение на договора за представителство, докато принципалът получава значителни ползи, свързани с дейностите на търговския представител,
- и/или които не са дали възможност на търговския представител да амортизира разходите, които е понесъл при изпълнението на договора за представителство, по съвет на принципала.

4. Право на обезщетение, както е предвидено в параграф 2 или на обезщетение за вреди, както е предвидено в параграф 3, възниква също, когато договорът за представителство е прекратен поради смъртта на търговския представител.

5. Търговският представител губи правото си на обезщетение в случаите, предвидени в параграф 2, или на обезщетение за вреди в случаите, предвидени в параграф 3, ако в рамките на една година от прекратяването на договора той не е уведолил принципала, че има намерение да предяви правата си.

6. Комисията представя на Съвета, в рамките на осем години след датата на нотифициране на настоящата директива, доклад за прилагането на настоящия член и, ако е необходимо, му представя предложенията си за изменения.

Член 18

Обезщетението или обезщетението за вреди, посочени в член 17, не се дължат:

- a) когато принципалът е прекратил договора за представителство поради грешки от страна на търговския представител, което би оправдало незабавното прекратяване на договора за представителство по силата на националното право;
- b) когато търговският представител е прекратил договора за представителство, освен ако такова прекратяване не е оправдано от обстоятелства от страна на принципала или на основание възраст, отпадналост или заболяване на търговския представител, в следствие на които не е разумно от него да се изисква да продължава дейностите си;
- v) когато, съгласно споразумение с принципала, търговският представител възложи правата и задълженията си по договора за представителство на друго лице.

Член 19

Страните не могат да се отклоняват от разпоредбите на членове 17 и 18 в ущърб на търговския представител, преди срокът на договора за представителство да е изтекъл.

Член 20

1. За целите на настоящата директива споразумение, ограничаващо професионалните дейности на търговския представител след прекратяването на договора за представителство, е наричано по-долу клауза за забрана на конкурентна дейност.
2. Клаузата за забрана на конкурентна дейност е валидна, само ако и при условие че:
 - а) е сключена в писмена форма; и
 - б) се отнася до географската област или група от потребители и географската област, поверена на търговския представител, както и видовете стоки, обхванати от представителството му по силата на договор.
3. Клаузата за забрана на конкурентна дейност е валидна за не повече от две години след прекратяването на договора за представителство.
4. Настоящият член не засяга разпоредбите от националното законодателство, които налагат други ограничения за действителността и приложимостта на клаузите за забрана на конкурентна дейност или които дават право на съдилищата да намаляват задълженията на страните, произтичащи от такова споразумение.

ГЛАВА V

Общи и заключителни разпоредби

Член 21

Никоя разпоредба от настоящата директива не може да задължи държава-членка да предвиди оповестяването на информация, когато такова оповестяване би било в противоречие с обществения ред.

Член 22

1. Държавите-членки въвеждат в сила необходимите разпоредби, за да се съобразят с настоящата директива, преди 1 януари 1990 г. Те незабавно информират Комисията за това. Такива разпоредби се прилагат поне по отношение на договори, сключени след влизането им в сила. Те се прилагат по отношение на договори, действащи най-късно до 1 януари 1994 г.
2. След нотифицирането на настоящата директива държавите-членки трябва информират Комисията за основните закони, подзаконови и административни разпоредби, които приемат в областта, която попада в приложното поле на настоящата директива.
3. По отношение на Ирландия и Обединеното кралство, обаче, датата 1 януари 1990 г., упомената в параграф 1, се замества с датата 1 януари 1994 г.

По отношение на Италия датата 1 януари 1990 г. се замества с датата 1 януари 1993 г. в случая на задълженията, произтичащи от член 17.

Член 23

Адресати на настоящата директива са държавите-членки.

Съставено в Брюксел на 18 декември 1986 година.

За Съвета

Председател

M. JOPLING